

HE 13/2025 vp
Toiminnanjohtaja Tapani Veistola
Suomen luonnonsuojeluliitto ry
YmV 28.3.2025

Hallituksen esitys eduskunnalle valtion aluehallintouudistusta koskevaksi lainsäädännöksi

Tässä lausunnossa keskitymme ennen muuta luvituksen
ympäristöasioihin.

Ympäristöhallinnon uusi jako

Uudistuksessa on hyvää, että luvittajat ja valvojat saadaan yhteen. Yhdessä ns. yhden luukun menettelyn kanssa se voi parantaa ympäristöasioiden kokonaisvaltaista huomioon ottamista. Samalla eri ympäristöasioiden erikoisasiantuntijat saadaan valtakunnalliseen käyttöön. Näiden hyötyjen saamista vaarantaisi kuitenkin, jos yhden luukun menettelystä tulisi vapaaehtoista. (Nyt voimassa olevassa yhden luukun laissa vapaaehtoisuus on johtanut siihen, että sitä on käytetty vain kerran.)

Isoin aukko kokonaisuudessa on Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes) sekä sen kaivos- ja ympäristöasiat. Tukes tulisi jatkossa siirtää Lupa- ja valvontavirastoon (LVV), jotta senkin hallinnoimat lupa- ja valvonta-asiat olisivat samassa virastossa. Näin kaivoshankkeiden kaikki lupa-asiat Säteilyturvakeskusta lukuun ottamatta olisivat yhtenäisesti kaikki LVV:ssä.

Uudistuksessa huonointa on, että luonnonsuojelun osaajat hajaantuvat kahteen virastoon. Monessa ELYssä niiden vähät luonto-osaajat ovat jakaneet lajit, luontotyytit ja kunnat keskenään. Nyt tämä pienikin kriittinen massa hajoaa LVV:n ja elinvoimakeskusten kesken. Tämä on ongelma erityisesti hankkeiden sijoituspaikkojen luontoarvojen arvioinnin kannalta. Tästä syystä on erityisen tärkeää seurata uudistuksen vaikutuksia luonnonsuojeluun, ja palata asiaan tarvittaessa tulosten mukaan.

Eläinten hyvinvointia ja eläinkokeita koskevat tehtävät olisi selvempi sijoittaa LVV:een. Ne ovat nytkin aluehallintovirastossa mutta menisivät nyt Ruokavirastoon.

Voimavararat

Voimavaroista ei ole paljoa tietoja HE:ssä eikä hiljattain julkistetuissa VM:n kehyksissä. Vaikka voimavaroista ei säädetä tällä lailla, Luonnonsuojeluliitto pitää kuitenkin tärkeänä, että lupa- ja valvontaviranomaisen henkilöresurssit eivät uudistuksen myötä ainakaan heikkene. Kun lupa- ja valvontatehtäviä halutaan nopeuttaa ja sujuvoittaa, edellyttää se henkilöresurssin lisäämistä lupaviranomaisessa.

Selvitettäessä syitä yli vuoden kestävien ympäristölupaprosessien kestolle, havaittiin merkittävimäksi lupaviranomaisesta johtuvaksi syyksi esittelijän liian suuri työkuorma eli suuri lupakäsittelyjen määrä viranhaltijaa kohden. Merkittävimäksi luvan hakijasta johtuvaksi syyksi lupakäsittelyn pitkälle kestolle todettiin lupahakemuksen sisältämien tietojen puutteellisuus ja joissakin tapauksissa myös niiden ristiriitaisuus (Ympäristöministeriön julkaisuja 2021:35).

Henkilöresurssointia tulee lakiuudistuksen yhteydessä korostaa myös siksi, että onnistunut organisaatiomuutos vaatii aina erityisiä voimavaroja. Uusien virastojen sekä niiden järjestelmien ja toiminnan käynnistäminen on iso työ. Se vaatii myös käyttövaroja mm. yhtenäisten järjestelmien ja menettelyjen kehittämiseen.

Lisätiedot

- puheenjohtaja Hanna Halmeenpää, p. 050 5644 122, hanna.halmeenpaa@sl.fi
- toiminnanjohtaja Tapani Veistola, p. 0400 615 530, tapani.veistola@sl.fi